

VEERTIENDE HOOFDSTUK

NELE

Nele woonde te Nieuwpoort in een klein huizeke bij den Tempelierstoren, of den Duivelstoren, zooals alle menschen dezen noemden... Haar ouders waren gestorven toen ze nog een kind was en grootmoeder, vrouw Van Male, die een klein pensioentje en een spaarduitje bezat, had zich over de weezen ontfermd, want met Nele bleef ook haar broer Frans achter. Dat was bijna twintig jaar geleden. Thans telde Nele er twee en twintig en grootmoeder was oud en ziekelijk geworden.

— Zij is voor mij een moeder geweest en nu wil ik haar zorgzame dochter zijn, sprak het meisje, als de menschen haar wel eens bekloegen, omdat ze zoo'n eenzaam leven had.

Maarten De Wulf, de zoon van een koopman, had haar verleden jaar ten huwelijk gevraagd. Ze kenden elkander reeds lang en Nele voelde voor den knappen jongeling veel bewondering en ze wist het wel dat hij verliefd op haar was.

Op een lenteavond hadden ze dicht bij den ouden, eenzamen toren een ernstig gesprek gehad... Het meisje dacht er nog dikwijls aan. In een hofje op de wallen zong de nachtegaal. De lucht hing vol van den geur der bloemen. De pinkende sterrenhemel beloofde morgen een nieuwen, schoonen dag.

't Was een dier zachte avonden, waarop men den nacht nog zou willen verschuiven, omdat de achternoen zoo zoel, zoo aangenaam is geweest en men al het heerlijke van het leven gevoelt. 't Is de uitkomende Lente, met het ontwaken in de natuur, het sap in stammen, takken en twijgen en ook nieuwe kracht in 't bloed.

Toen sprak Maarten DeWulf van zijn liefde. En met een zalig gevoel, verlegen en blozend toch, had Nele geluisterd... en ze worstelde niet tegen, toen de jongeling haar handen in de zijne nam, haar bij zich trok en op den mond kuste...

Maar toen was er iets wreeds gebeurd, wreed voor haar gemoed, haar kinderlijken eerbied, voor die andere,

wel geheel verschillende, doch ook vurige liefde, deze welke haar vervulde voor grootmoeder...

— We gaan dan in een villa wonen, had Maarten gezegd, een duinennestje. En uw grootmoeder kan naar een gesticht gaan... een heel goed gesticht, waar ze heur eigen kamers zal hebben en een uitmuntenden oppas...

Dadelijk had Nele zich verzet en op beslisten toon verklaard:

— Grootmoeder blijft bij mij! Wij kunnen niet van elkaar scheiden. Toen ik een arme weeze was, stuurde ze mij ook niet naar een gesticht, maar werd ze zelf een moeder voor mij!

— Nu, we zullen zien, was Maartens slotwoord geweest...

De Wulfs vader was een trotsche man, die zich veel liet voorstaan op zijn geld, en zijn vrouw wakkerde die ondeugd nog aan. Twee dochters waren deftig gehuwd, de eene met een staatsingenieur, de ander met een grondbezitter. De ouders zouden slechts noode de eenvoudige Nele Van Male, een meisje uit den kleinen burgerstand in hun familie opnemen... Maar dan wilde deze ook nog haar grootmoeder meevoeren, een ouderwetsch Nieuwpoortsch vrouwtje, met een wit gepijpt mutsje op het grijze hoofd en een bonten doek over de borst...

Maarten trachtte nog enkele malen Nele tot andere gedachten te brengen, maar te vergeefs...

Zeven maanden later huwde hij de dochter van een rijken hotelhouder uit Oostende... Dat was de keus van zijn en haar ouders en hij gaf toe... Van droomen kan men niet leven en een echtverbintenis is dikwijls een handelsvennootschap...

Nele dook haar verdriet in de zindelijke, gezellig, burgerlijk gemeubelde kamer en zocht troost in haar boeken, want zij las veel. Nieuwpoort, het doodsche, vervallen stedeke, leefde voor haar... in zijn haventje en duinen, zijn Tempelierstoren, kerk en halle... Lang kon zij mijmeren, als verplaatst in 't verleden, in de gansche, oude geschiedenis. Mijnheer Veirle uit

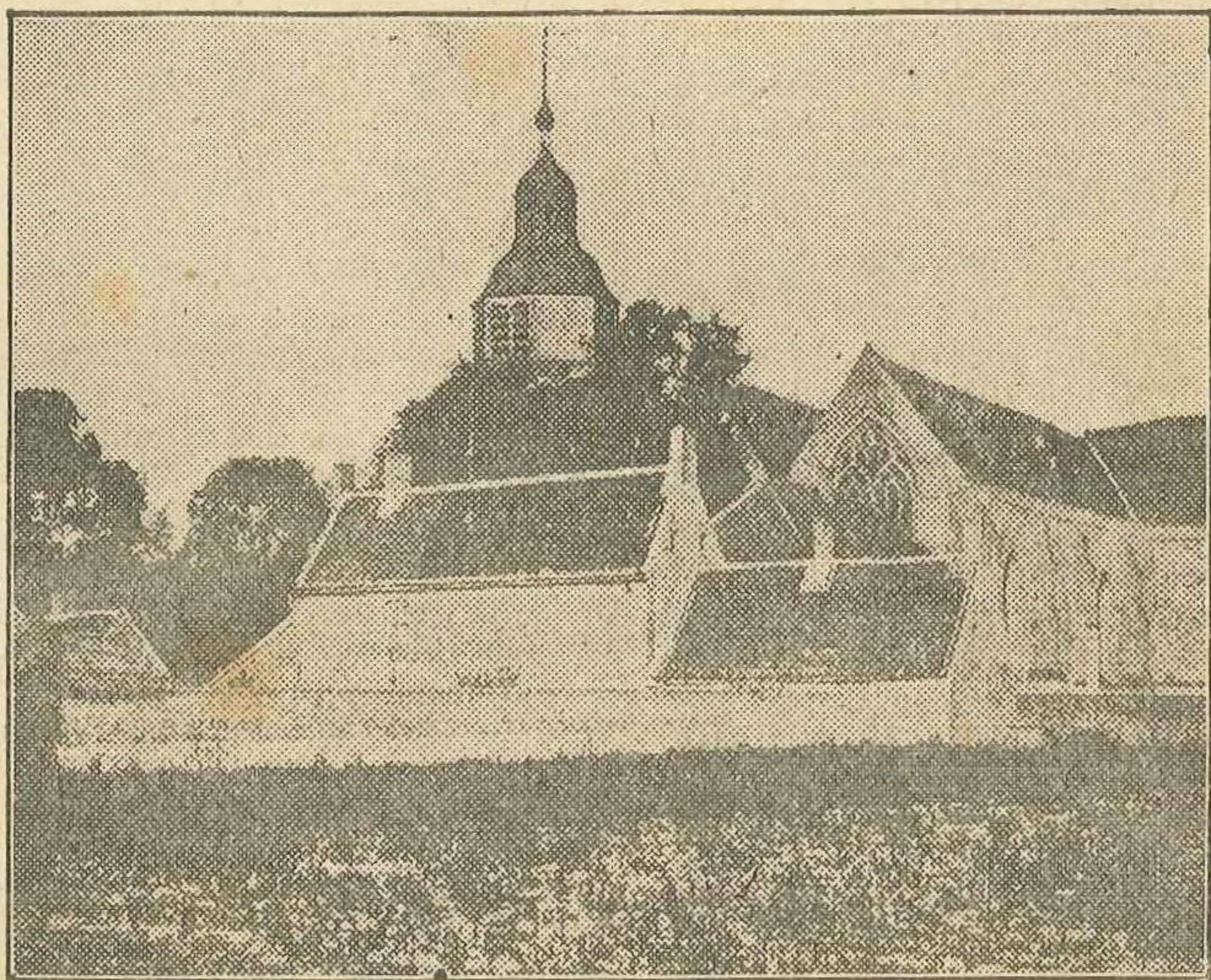
Dixmuiden, dien ze had leeren kennen, toen hij den Tempelierstoren bezocht, juist als zij boven weer droomend op het plat zat, leende haar boeken over de geschiedenis van het gewest...

Nele was blij dat Maarten en zijn jonge vrouw te Oostende woonden, want in een stadje als Nieuwpoort ontmoet men elkaar telkens; de weinige straten voeren steeds naar dezelfde punten en in de kerk let de een op den ander. 's Zomers was er veel beweging van vreemdelingen, maar als de herfst naderde, vloten de bezoekers als trekvogels naar de aangename, drukker en vroolijker steden van het

neer hij te Antwerpen binnenviel, wipte hij eens naar Nieuwpoort over, en dat was dan een heerlijke avond, maar och zoo zeldzaam! De jonkmans lachten en schertsten wel eens tot Nele, doch vonden haar stijf en fier, en meden 't huizeke bij den toren...

Och, van trouwen kon immers niets komen... Grootmoeder had zich over haar ontfermd en Nele wilde nu evenveel liefde toonen voor de oude vrouw. Ze beschouwde zulks als een roeping, die ze met liefde vervulde.

Op een avond was het meisje een boodschap gaan doen in de stad. Aan de halle ontmoette ze eensklaps Maar-



De geheel vernielde O.-L. Vrouwekerk te Nieuwpoort.

binnenland, en had men te Nieuwpoort weer tijd om te praten en elkaar in de dagelijksche doening na te gaan. Als de wind door de straten gierde en het zand op den dijk ophoopte, als in de kale boomen der hoven en langs de vesten de kraaien krijschten, zochten de bewoners gezelligheid bij elkander...

Nele was alleen, doch ze had haar boeken.

Frans kwam weinig thuis. Hij voerde de gansche wereld rond als derde officier op een groote vrachtboot. Wan-

ten De Wulf. Hij kwam naar haar toe en ze bloosde.

— We zijn wég uit Oostende, zei de jonge man. De oorlog komt naar deze kanten over... Antwerpen zal 't niet houden... en van hier kunnen we rap in Frankrijk zitten, als 't nood doet... Oostende is zoo vol als een harington en met een vlucht zal het daar een paniek zijn.

— Oorlog al hier! riep Nele wat verschrikt uit...

— Ja, ja... 't leger brengt zijn basis reeds naar Oostende over en dat is

geen goed teeken. Antwerpen is bijlange niet zoo sterk als we peinsden! We zijn belogen en bedrogen geworden! Onder ons... maar België heeft stom gedaan! Wat kunnen wij gaan vechten met een volk als de Duitschers, een dwerg tegen een reus!

— 't Is ons niet gevraagd geworden! 't Was moeten...

— Hadden ze den Duitschman doorgelaten! Maar ja, babbelen helpt niet meer... we zitten nu midden in de miserie... en gij met al uw romantiek, zult niet t' akkoord zijn met mij...

't Was de eerste maalt, dat ze elkaar spraken na zijn huwelijk en Nele had hem liever niet ontmoet.

— En zoo ben ik weer Nieuwpoortenaar... voor zoolang als 't duurt! We hadden het toch t' akkoord moeten worden, Nele!

— Spreek daar nu niet meer van! Er is een groot zwart kruis over...

— Ja, door mij geteekend, ezel die ik was, om naar familie en egoïsme te luisteren. Ik ben rijk getrouwd, maar niet gelukkig.

— Ge moogt dat niet tot mij zeggen!

— Ik ben gestraft ... en een mensch wil dat toch eens bekennen! En tot wie moet ik het zeggen? Ik zet alle dagen een masker op in mijn huis. 't Had heel anders kunnen zijn. Geld, nu zien we wat geld is! Ik moet daar, mijn huis en mijn zaak achter laten en wie weet waar gaan dolen! De heele boel valt in een. En als we hier nu oorlog krijgen, moet misschien alles er aan!

— Zou 't zoo erg worden!

— 't Kan zijn, dat het een passage is... en 't is te hopen! Maar we zitten aan de zee... en 't kan een botsing worden ook!

— Ik moet naar huis! hernam Nele. Ze kon zijn naam niet meer uitspreken....

— Och, ja, de menschen zouden er weeral wat op te zeggen hebben, als ze ons hier zien klappen, hé! Wat gaat gij doen als 't erger wordt! Ook vluchten?

— Ik weet het niet, antwoordde Nele haastig, want ze wilde 't afscheid kort maken, vervaard ja, om het men-

schelijk opzicht, dat in zoo'n stedelike streng was...

Ze knikte en vervolgde haar weg.

— Hij is niet gelukkig, mompelde ze, maar zonder leedvermaak, want in haar binnenste gevoelde ze deernis met hem...

— En toch mag ik misschien blij zijn dat ons huwelijk mislukte, dacht het meisje verder. Maarten is zelfzuchtig. Zijn huwelijk bewees het. En nu zijn gedacht over de Duitschers en den oorlog. België had hen moeten doorlaten. Dat zegt hij, die niet vechten moet, die alleen misschien zijn goed, maar niet zijn leveren offeren zal... Dat zegt hij terwijl anderen strijden... Wat gaat gij doen, wat kan ik doen, met grootmoeder, die ziek ligt... die aan haar bed gebonden is? Hoe zouden wij vluchten?

Eensklaps kwam er onrust over Nele. Ze begon de gevaren van den oorlog scherper te gevoelen. Tot nu toe had men alleen vluchtelingen gezien, die wel schromelijke verhalen deden, maar welke men overdreven achtte.

Overigens was het in dit verloren hoekje vrede geweest... Alleen de badgasten schenen zenuwachtiger dan andere jaren, stonden opgewonden te spreken, te kritiikeren, te schelden... Er waren er die alles schenen te weten, steeds den hoogsten toon aansloegen, hun vaderlandsliefde uitschreeuwden met holle woorden, spionnen ontdekten in menschen die niet deden als zij, defaitisten in anderen, welke minder optimistisch waren... Van andere druktemakers, welke met een medailon of een speld van den koning op de borst en de vlaggetjes der geallieerden in hun knoopsgat liepen, vertelde men dat ze bang, ja in dollen angst uit Brussel weggevlucht waren, nog eer er op den Leuvenschen Steenweg een ulaan was te zien.

Nele hoorde daar bij heur eenzamen toren weinig van, maar bureu hadden er over gesproken en mee gelachen.

Doch nu lachte men niet meer! Booze geruchten deden de ronde. En ook Nele voelde zich bezorgd. Wat men altijd onmogelijk geacht en daarom zeer ver verworpen had, kreeg ineens een dreigenden vorm: de oorlog in 't Westland.

Plots zonk die veilige vergenoegdzaamheid ineen, en Nieuwpoort scheen niet langer buiten den weg der legers te liggen.

Toen Nele thuis kwam, stond Fientje, een buurvrouw, bij het bed van grootmoeder. Nele was ontstemd. Ze had alles voor de oude vrouw verborgen willen houden, maar vermoedde dat de babbelachtige Fientje juist voor die geruchten gekomen was... En ja, ze riep al met haar schelle stem:

— Ge hebt 't zeker ook gehoord, Nele?

— Wat!

— Maar m'en ziele Gods, loopt gij dan over strate ook al te droomen, lijkt ge 't hier altijd doet! Dat 't aan onze kanten oorlog wordt en we allen zullen moeten vluchten!

— Och, dat is gebabbel!

— Ja, ja, gebabbel...! Antwerpen wordt gepakt en de Duitschmans gaan naar deze streke afzakken!

— Zoo ver is 't nog niet!

— God zij geloofd, neen... zoo verre is 't nog niet, want dan was het te late! Maar zoo verre zal 't komen...

En we kunnen er nog van door trekken!

— Waar ge nu aan peinst!

— Blijven, zeker! 't Zijn wilden en moordenaars, die Duitschmans! Ze branden, steken met hun pieke, snijden de linderen de handjes af, verbranden levend de oude menschen; 't zijn d'lijk losgelaten duivels uit de helle!

— Wat ge toch gelooft!

— O gij onnoozel schaap... ge zijt maar goed om in een klooster te gaan! Daar is uw plaats! Altijd peinzen en droomen en met uw gedachten verre zijn. En u half zot lezen in die boeken! Maar nooit weten wat er rond u gebeurt! Zoo bestaat ge!

— Ik kom uit de stad en 'k heb daar allemaal niets van gehoord! En ge moet grootmoeder zoo geen schrik op 't lijf komen jagen!

— Neen, ge moet u liever door de Duitschmans laten misdoen, hé! En dan klagen als het te late is! Maar ieder zijn zaken. 'k Peinsde van wel te doen, met het u te komen zeggen! Ik zal een naasten keer beter opletten...

Nijdig ging Fientje heen.

— Is ze nu kwaad? vroeg de oude

vrouw Van Male.

— Och, ge kent ze, een busseltje poer!

— Maar wat ze daar vertelt, Nele!

— Al leugens, grootmoeder! Fientje weet altijd 't eerste nieuws, maar 't komt nooit uit! Ze zou al beter meer een bladje voor haar mond nemen...

— Ja, 't is altijd een babbellutte geweest, zoo lang als ik ze gekend heb! En ze is nog naar Veurne moeten gaan voor kwaadsprekerij! 1).

— Wat heeft ze ons al niet komen vertellen! Dat de Engelsche oorlogschepen te Nieuwpoort zouden komen, percies of 't visscherschuiten zijn. En dat Oostende vol Russen zat! En dat de keizer te Brussel door zijn eigen soldaten doodgeschoten was! Dan weer een keer, dat ze bij Veurne aan 't vechten waren! En ze werd altijd kwaad, als ge haar niet seffens geloofde. Dan loopt ze weg, lijkt nu, maar morgen komt ze weer met ander nieuws...

— 't Zal dus niet waar zijn!

— Maar neen, grootmoeder. Ze zijn bij Antwerpen aan 't vechten en de Duitschers komen daar nooit binnen!

Nele stelde de oude vrouw gerust. Al vroeg viel de avond. Het meisje sloot de groene blinden en stak het lampje aan. Na het avondeten nam ze een boek, maar kon haar aandacht bij het verhaal niet houden.

Grootmoeder, die van geen ledikant weten wilde, sliep nu rustig achter de bebloemde gordijnen van de bedstede.

De stilte hing om den ouden toren en het stadje... En Nele mijmerde... Waar zou Frans nu met den oorlog zwerfen? Sedert Augustus had hij geen nieuws meer gezonden. De post ging ook zoo slecht. Toen was hij te New-York, in Amerika...

O, die oorlog! En Nele kon haar onrust niet verjagen...

Plots was voor haar dat schrikbeeld gerezen van een vlucht, een zich losscheuren van 't eigen goede huizeke, een dooltocht in den vreemde, zonder bestemming of doel...

En met een oude zieke vrouw!

Zou dan waarlijk ook het stille Nieuwpoort in de verschrikking geraaken, als in vroegere dagen?

1) Naar de rechtbank.

HET BLOEDIG IJZERLAND

DOOR

A. HANS



EEN GEZICHT OP DE VOORMALIGE SAKEN TE NIEUWPOORT



MET DOORSNIFFEN VAN FRIGATELOOZD IN HET «NEMANDELAND»

Uitgever J. HOSTE, 36, St-Pieterstraat, Brussel